

Tóth Nikolett Ágnes

Innovatív sportrendészeti eszközök

Innovative sports policing tools

Absztrakt

A tanulmány megírásának célja a jogi innovációnak és a rendőri szervek, az innovatív technikai, technológiai megoldások, illetve ezek kapcsolatának a bemutatása, amelyek a sportrendészeti munka során kiemelt jelentőséggel bírnak.

Kulcsszavak: sportrendészet, rendőrség, innováció

Abstract

The aim of the study is to present legal innovation, the police forces and the innovative technical and technological solutions, resp. the relationship between them, which are of utmost importance in sports policing work.

Keywords: sports policing, police, innovation

Bevezető

A sport a 20. század végére kiemelkedő jelentőségű területté, nemzetstratégiai ágazattá vált. Rendkívül komplex jelenség: érinti a testkultúrát, az oktatáspolitikát, az egészségügyet, gazdasági és szociálpolitikai jelentősége is egyre nő. Ma már megalapozottan beszélhetünk sportiparról. A sport egyre nagyobb bel- és külpolitikai jelentőségre tesz szert, az országimázs növelésének is igen fontos eszközévé vált. Ez különösen igaz a labdarúgásra, amely a legnépszerűbb látványcsapatsportágként a sportjog és a sportrendészeti, a sportrendezvények biztonságával foglalkozó terület világában is számos példát kölcsönöz. Jelen tanulmányban szó lesz a jogi innovációról és a rendőri szervek innovatív megoldásairól, illetve ezek kapcsolatáról, amelyek a sportrendészeti munka során kiemelt jelentőséggel bírnak.

A sportrendészet fogalmának tisztázása

A rend, a biztonság, a lakosság és a sportolók biztonságérzetének a megteremtése, fenntartása és fejlesztése az utóbbi években egyre jelentősebbé vált, elsősorban azért, mert a látványcsapatsportok, egyéni látványsportok csúcseményei tömegeseménnyé váltak. Az élsport számos rendezvénye több tízezer embert mozgat meg nemcsak a sportesemény ideje alatt, hanem a rendezvény előtt és utána is. A sportrendezvények egyre inkább showelemekkel is rendelkeznek, s mindez új biztonsági követelményeket támaszt. A biztonság követő üzemmódban van, ugyanis a rendkívüli események, a terrorcselekmények a biztonság definíciójának folyamatos újragondolását eredményezik, így nagy felelőssége van az elméleti és a gyakorlati szakembereknek is. Egyre többen jelennek meg a sporteseményeken, így a sportrendészet egyre inkább előtérbe helyeződött. Magyarországon azért is kiemelt jelentőségű ez a terület, mert az infrastrukturális háttér viszonylag friss, több új stadion és sportlétesítmény épült. Egyre több teltházasan mérkőzések játszanak a csapatok, így még komolyabb rendezési kérdéssé vált a biztonság szavatolása. A sportrendészet-fogalom a közigazgatási jog rendszerében helyezhető el, a sportigazgatásnak egy sajátos része, amely közös metszete a sportjog közjogi részének és a közigazgatási jog különös, szakigazgatási részének. Ez a szűkebben értelmezhető terület szakrendészetként is egyértelműen definiálható, jogszabályok sora rendezi mindazt, ami a sportrendészethez kötődik, kiegészítve a sportági szakszövetségi szabályozásokkal, amelyek a sportrendészeti nyilvántartás vezetése és a sportrendezvények biztosítása során is iránymutatásul szolgálnak (Tóth, 2019). De ha mégis szeretnénk egy rövid fogalmat alkotni, akkor azt mondhatjuk, hogy a sportrendészet a sportigazgatásnak egy sajátos része, hiszen a vonatkozó jogszabályokat kiegészítik a hazai és nemzetközi szakszövetségi szabályozások. Az állam elsődleges feladata a sportrendezvényeken, illetve az azokhoz köthető helyszíneken is a közbiztonság fenntartása, illetve helyreállítása. A sportszervezetek szervezőként kötelesek megtenni vagy az illetékes hatóságnál kezdeményezni minden olyan intézkedést, amely a sportrendezvényen résztvevők személyi és vagyonbiztonságának megóvása, valamint a jogsértések megelőzése érdekében szükséges. A rendezési feladatok jogszerű és szakszerű végrehajtása érdekében a szervező a rendezvényen köteles rendező szervet megbízni. A szervező és az általa megbízott rendező felelőssége egyetemleges. A jogszabályok alapján az alábbi szervezetek együttműködése elengedhetetlen a sportrendezvények szervezésével összefüggésben: rendőrség, katasztrófavédelem, ORFK minősítő bizottság, egészségügyi szolgáltató, stadion tulajdonosa és üzemeltetője, szervező, rendező szerv. A sportrendezvényeken a jegyértékesítés és jegyelle-

nőrzés kiemelt szerepet kap. Normál biztonsági kockázatú mérkőzés esetén a szervező dönt a jegyértékesítés formájáról. Lehetősége van névre szóló jegyek értékesítésére is. A fokozott biztonsági kockázatú mérkőzés esetén a Sportrendezvényeket Biztonsági Szempontból Minősítő Bizottság határozza meg a jegyértékesítés módját. Kiemelt biztonsági kockázatú mérkőzés esetében kötelező a névre szóló jegyértékesítés. A sportról szóló törvény¹ alapján a beléptetésnél a rendező jogosult a résztvevő személyazonosságát ellenőrizni, és a személyazonosság igazolására alkalmas igazolványban szereplő személyes adatokkal, a jegyen szereplő adatokat egybevetni. Amennyiben az adatok nem egyeznek, a beléptetést meg kell tagadni. Ez nemcsak a szurkolótáborok keveredését előzi meg, hanem hozzájárul a feketekereskedelem és a jegyüzérkedés kockázatainak csökkentéséhez, valamint támogatja a nem kívánt személyek (eltiltott, kitiltott) kiszűrését, a mérkőzésre való belépését.² A sportlétesítményekben az elsődleges intézkedési kötelezettség a rendező céget terheli. A jogszabályok értelmében a rendőrség a nyilvános helynek minősülő stadionokban csak szerződéses formában, vagy – amennyiben a mérkőzés biztonsági kockázata indokolja – közfeladatként vehet részt a mérkőzések biztosítási feladatainak támogatásában. A normál és fokozott mérkőzéseken a rendőrség képviselője jelen lehet a sportlétesítményben, de rendőri erők a mérkőzés biztosításában csak szerződéskötést követően, térítés ellenében vehetnek részt. Amennyiben a szerződéskötés elmarad, a rend helyreállítása során végrehajtott rendészeti feladatokkal összefüggésben felmerült rendőrségi költségeket ki kell számláznia a szervező felé.

Innovatív megoldások a sportrendészet területén

Az innováció szó szakmai fejlesztést, újítás jelent, de az innováció fogalma maga is állandó fejlődésben van, változáson megy keresztül, és magában foglalja a szervezeti, szervezési innovációt is. A jog konzervál, fontos a jogi tradicionalizmus, ugyanakkor a jog reagál is a megváltozott társadalmi életviszonyokra. Egyre inkább fontos a jogalkotás során is a gyorsaság, az újító szemlélet, és természetesen a hatékonyság, valamint az új technológiák, folyamatok, eljárások mind szélesebb körű használata is. Számos eszköz áll már évek óta rendelkezésre. Az egyik legfontosabb, már létező jogi innovatív megoldás volt a sporthuliganizmus jelensége elleni fellépés érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CIV. törvény, az úgynevezett huligántörvény, amely mó-

1 2004. évi I. törvény a sportról.

2 EURO 2020 SSNC Concept Briefing Munkaanyag.

dosította a rendőrségi törvényt, a büntető törvénykönyvet, a szabálysértésekről szóló törvényt, a személy-és vagyoni védelmi törvényt és a sporttörvényt. Igazán említésre méltó változás az új büntető törvénykönyv szankciórendszerének az újdonsága, a sportrendezvények látogatásától eltiltás büntetés, ahogyan a résztvevők egyedi azonosítására alkalmas beléptetőrendszer alkalmazásának a kibővítése és a sportrendészeti nyilvántartás felállítása is (Tóth, 2018). A távoltartás intézményének hatálya alatt álló személyeket az Országos Rendőr-főkapitányság által vezetett nyilvántartásban rögzítik. Az adatállományból a rendőrség a közrend és közbiztonság, az erőszak és a rendezvény megelőzése, a nemzetközi rendőrségi együttműködési kötelezettségek teljesítése, továbbá mások jogainak védelme céljából a külföldi rendőri szerv részére adhat át adatokat. A rendezvények biztonságának védelme, a sportrendezvény látogatásának, továbbá a jegyértékesítés megtagadásának céljából a sportrendezvény szervezőjének, rendező alkalmazása esetén a rendezőnek, valamint a jegyértékesítést a szervező megbízásából végző személynek továbbíthat adatot a rendőrség. Elmondható, hogy a kamerarendszerek használatának bevezetésével párhuzamosan a stadionokban elkövetett jogsértések számának csökkenésében szerepet játszott a beléptetőrendszer használata, valamint a kizárás, kitiltás, eltiltás jogintézmények, és a sportrendészeti nyilvántartás következetes alkalmazása is. Az innováció technikai vonatkozásai kapcsán fontosnak tartom hangsúlyozni azt az érdekes tény, hogy míg 1992-ben 100 gigabájt adatot tároltunk, 2022-ben becslések szerint már 150.700 gigabájt adatot fogunk percenként tárolni. Sajátos a helyzetünk, mert például az én korosztályom a 20. században született, ugyanakkor az életünket a 21. században már egyértelműen a technika, a technológia alakítja a mindennapokban, és többek között a sport, és egyre inkább a sportrendészet világában is. A csúcsteljesítményekhez pedig egyébként is csúcstechnológiák szükségesek, ahogyan a biztonság szavatolásához is.

A sporttörvényben is számos innovatív rendelkezést találunk. A 2019. január elsején hatályba lépett módosítás értelmében például: „(1) A szervező a sportrendezvény szervezésével összefüggő feladatok ellátása érdekében önkéntes jogviszonyban, munkaviszonyban vagy munkavégzésére irányuló egyéb jogviszonyban közreműködőt bízhat meg. A közreműködő feladata – a szervező képviselőjeként – különösen a sportrendezvény helyszínén a nézőkkel és a sportrendezvény egyéb résztvevőivel való kapcsolattartásban, tájékoztatásban, a sportrendezvény helyszínére való bejutásban és azon belüli tájékozódásban, a sportrendezvény biztonságos lebonyolításának támogatásában, valamint a sportrendezvény helyszínén biztosított szolgáltatások igénybevételeiben való segítségnyújtás. (2) Közreműködőként a 18. életévét betöltött, büntetlen előéletű személy alkalmazható. (3) A szövetség a sportrendezvény biztonságos

lebonyolításával kapcsolatos előírásokat tartalmazó szabályzatában határozza meg a közreműködő alkalmazásával, feladataival, képzésével, a rendezőtől eltérő, megkülönböztető ruhájával, valamint azonosíthatóságával kapcsolatos részletes rendelkezéseket.”³

A 2020-as labdarúgó Európa-bajnokság kihívásai

A 2020-ban megrendezésre kerülő labdarúgó Európa-bajnokságon az ország és új csúcslétesítménye, a 2019 novemberében átadott Puskás Ferenc Stadion kiemelt szerepet fog kapni. Százötvenezer személy akkreditációja várható, tizenkét ország vesz részt a rendezvényen. Idén az Európa-bajnokság 60. évfordulóját ünnepeljük, így kiemelt figyelem hárul az eseményre, amellyel összefüggésben elengedhetetlenül fontosnak tartom bemutatni az új innovatív eszközök, technológiák, eljárások működését, együttműködését, valamint a sportrendészet területén bevezetett és alkalmazott új innovatív jogi eszközöket. Az Európa-bajnokság komoly biztonsági kihívás elé állítja a sporteseményt szervező, rendező országokat. A mérkőzések és az ahhoz kapcsolódó események kulturált, biztonságos megrendezése csak a szervezésben résztvevő valamennyi szereplő és szakterület összehangolt, professzionális munkavégzésével, partnerségen alapuló, széles körű nemzetközi együttműködéssel valósítható meg. A korábbi világversenyegek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a párbeszéd és az információcsere a döntések meghozatalának alapfeltétele, a biztonsági kérdések megoldásának a kulcsa. A rendészeti feladatok végrehajtását komplexen kell értelmezni, hiszen az egész esemény idején is elengedhetetlenül fontos lesz az általános rend és a közbiztonság fenntartása, a közlekedés rendjének biztosítása, a terrorizmus elleni fellépés, a határátlépések folyamatosságának megteremtése. Kiemelt szerepet kap majd a nemzetközi rendőri együttműködés is. A biztonsággal kapcsolatos feladatok végrehajtására a kormány garanciát vállalt.

Az első egyeztetés, a biztosítási feladatok ütemezésében már 2017 novemberében megtörtént. A 2019. év közepére elkészült a biztonsági koncepció és azóta is folyamatosak az egyeztetések és a helyszíni bejárások. A végleges biztonsági terv 2020 tavaszára készül el. Az Európa Tanács nézőtéri erőszakkal foglalkozó állandó munkacsoportja szintén rendszeresen szervez egyeztetéseket, és számos alkalommal Magyarországon is látogatást tesznek. Az UEFA megbízásából a szervezőbizottsági feladatokat a Magyar Labdarúgó Szövetség látja el.

3 2018. évi CXXXV. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról 69/B. § (1) (2) (3). A közreműködő.

Egy UEFA Stadionbiztonsági Szemináriumon és többek között nemzetközi biztonsági konferencián is részt vettek a sportrendészeti szakemberek. A 2016-os Európa-bajnokság (továbbiakban: EB) tapasztalatai alapján elmondható, hogy akkor a legnagyobb kihívást a terrorfenyegetettség mellett a tömegkezelés, a huliganizmus kezelése, a beléptetés és a jegyellenőrzés jelentette, így a megszerzett tapasztalatok, következtetések is beépültek a munkaanyagokba. Három különböző időszakot különböztetünk meg az EB idején. Ezek a nem mérkőzésnapok, mérkőzések előtti napok és a mérkőzésnapok. Nyilván kiemelt időszak a mérkőzések napja, hiszen ekkor kell a legtöbb rendőrt szolgálatba vezényelni. A mérkőzés előtti napon már meg kell kezdeni a biztosításra történő felkészülést. Ezekben a napokban lesz a legnagyobb mértékű a stadion területére történő beszállítás, és el kell végezni a stadion tűzszerkezeti átvizsgálását is. Nem mérkőzésnapokon leginkább a nemzeti válogatottak, a védett vezetők programjainak biztosítására, a szálláshelyek védelmére és a közösségi terek felügyeletére kell majd fókuszálni. A mérkőzésnapon a biztosítás és beléptetés helyszíni folyamata is rendkívül szervezeten zajlik majd. A személy és vagyonvédelmi feladatok körében kell elvégezni a biztonsági beléptetés eljárásrendjét területi, felelősségi, illetve időbeni szempontok alapján. A legkülső zónát traffic perimeternek nevezték el, amely a sportlétesítmény tágabb peremén húzódik majd, ennek határára történnek a közlekedési zárások, illetve a behajtásra jogosult gépjárművek átvizsgálása és beléptetése. A felelősségi körök meghatározásakor az említett zóna közterület jellege kiemelt jelentőséggel bír, emiatt a rendőrség szerepe meghatározó. A zónahatáron a rendezők és/vagy a közreműködők ellenőrzik a behajtási jogosultságokat. A rendőrség biztosítja majd a közlekedési zárásokat, jelenlétével támogatja a jogosultsággal rendelkező gépkocsik beléptetését, átvizsgálását. Amennyiben szükséges, a rendőrség a gépjárműveket és utasait alaposabb ellenőrzésnek is alávetheti. A behajtási pontok kijelölése, és az azokat biztosító műszaki megoldások (kordonok) kiépítése szervezői és rendezői feladat. Tervezetten a beléptetési pontok előtti forgalomterelő és lassító eszközök telepítése rendőrségi, rendészeti feladat.⁴ A külső zóna (outer perimeter) a stadion 150-200 méteres környezetét határoló terület, a biztonsági intézkedések súlypontja ide tolódik. A Puskás Ferenc Stadion esetében a feladat a biztonsági átvizsgálás végrehajtása, az előzetes jegy, illetve akkreditációs ellenőrzés, amely tervezetten az alábbi eszközökkel történik: 240 fémdetektoros kapu, 300 kézi fémdetektor, 60 röntgengép.⁵ Az úgynevezett külső zóna már a sportesemény belső helyszínétől akár több mint száz méterre lesz kijelölve, így biztosítva azt,

4 EURO 2020 SSNC Concept Briefing (2019), 15.

5 EURO 2020 SSNC Concept Briefing (2019), 72.

hogy a stadion közvetlen környékére érkezők már átvizsgálva érkezzenek meg. A beléptetés folyamata a helyi biztonsági szolgálat feladata lesz az önkéntesek segítségével, a rendőrség csak passzív módon, szükség esetén beavatkozóként lesz jelen a folyamatban.

Önkéntesek és stewardok irányítják majd a szurkolókat a megfelelő bejárathoz, ügyelve arra, hogy ne alakuljanak ki torlódások, hosszú sorok. Itt még csak a jegyek előzetes, vizuális ellenőrzése történik. Az értékmegőrző konténerek az ellenőrzési pontok előtt kerülnek elhelyezésre, ezért is rendkívül fontos a pontos tájékoztatás. A jegy érvényesítése a forgókapus beléptető pontoknál történik majd. Elsődleges funkciója az érvénytelen jegyek megfelelő időben történő kiszűrése, ilyen esetekben a problémás jeggyel rendelkezőket egy külön kezelő ponthoz szükséges irányítani. A Puskás Ferenc Stadion Budapest belső, városias területén található, környezetében két metróvonal és egy nagykapacitású villamosvonal fut. A stadionhoz parkoló nem létesült. Mindezeket figyelembe véve a mobilitási terv a közösségi közlekedési kapcsolatokra és a gyalogosforgalom kiemelt szerepére épít, így biztonsági szempontból vizsgálva a fő prioritások: a gyalogosok védelme, lehetőség szerinti teljes elválasztása a közúti forgalomtól, ahol lehet keresztezések nélkül, és a botlásveszély elhárítására is tekintettel akadálymentesen; a közúti forgalom szabályozása és irányítása a kritikus pontokon élőerős közlekedésrendészeti támogatással is; a közösségi közlekedés közlekedésbiztonsági intézkedéseinek megerősítése. Az EB idején szükséges a határrendészeti szervek szoros együttműködése, hiszen előre nem jósolható meg, hogy mely csapatok, hogyan szerepelnek, meddig jutnak a versengésben, mennyire növekszik a jó szerepléssel a szurkolótáboruk, kell-e az egyik rendező országból a másikba átköltözniük. Ezek olyan összetevők, amelyek a pillanatnyi helyzetnek megfelelően az előzetesen felépített rendszerbe való beavatkozást igényelhetnek. Az EURO 2020 rendezvényével összefüggésben – a magyar jogszabályoknak megfelelően – háromszintű szervezeti struktúra létrehozása szükséges. A politikai szint mellett egy szakmapolitikai, továbbá egy szakmai szint létrehozásával a feladatok megfelelően működtethetők. A felelősségi kérdések a jogszabályok szerint egyértelműen azonosíthatók, a közbiztonsági és magánbiztonsági feladatok elválaszthatók az alábbiak szerint. Évek óta foglalkoztat, hogy a VIP-szektorban eltérő a biztosítási protokoll, jellemzően nincs személy- és csomagátvizsgálás. Az Európa-bajnokságon végre mindez megváltozik, például nem lehet majd A/4-es méretnél nagyobb csomagot bevinni, ruházat- és csomagátvizsgáláson is át fognak esni az ebbe a szektorba belépők. Az UEFA elképzelése az, hogy ebben a szektorban is történjen tűzszerészeti átvizsgálás mágneskapuval. Az EURO 2020 során integrált irányítás kerül bevezetésre, aminek értelmében közös, a legmodernebb

technológiával és technikai-, valamint kommunikációs eszközökkel felszerelt integrált vezetési pont lesz a Puskás Ferenc Stadionban, amely a feladatát a biztonsági koncepció szerint látja majd el.

Az irányításban résztvevő delegáltak munkacsoportban dolgoznak, így az esemény szervezői, a biztonsági vezető, a rendőrség, a biztosításvezető, a katasztrófavédelem, az egészségügyi szolgáltató, a létesítmény üzemeltetéséért, a kommunikációért felelős szakember és a mérkőző csapatok által delegált 1-1 biztonsági tisztviselő. A mérkőzések helyszínéül szolgáló stadion megközelítési útvonalai, a környező nagyobb tömegközlekedési csomópontok, illetve a szurkolói zóna megfigyeléséhez egy ideiglenes mobil videórendszer kerül kialakításra. A Puskás Ferenc Stadion kamerarendszere és a mérkőzésbiztosítási feladatokat támogató kamerarendszerek mellett a védett vezető mozgásának útvonalán az egyik rendőri szerv által felügyelt és vezérelt ideiglenes kamerarendszer telepítésére kerül sor, amely berendezésekhez belső hálózati végpontokat alakítanak ki. A magyar rendőrség állományának felkészültsége, technikai ellátottsága és az eddigi biztosítások tapasztalatai alapján alacsony profilú rendőri biztosítást fognak végrehajtani az EURO 2020 mérkőzései során. A labdarúgó mérkőzések mellett politikai, gazdasági és egyéb sportrendezvényeken is sikeresen alkalmazta már a rendőrség a haladó európai biztosítási modellt. Az alacsony profilú elgondolás alapján tevékenykedő rendőrök segítik a rendezvényen résztvevőket. Civil ruhás rendőrök is dolgoznak majd Partner Csoport feliratú mellényben, mivel az új szemlélet szerint a tömegben a rendőri erő látványa agressziót válthat ki. A biztonsági kockázattal járó sportrendezvényeken is alkalmazzák a párbeszédre alapuló tömegkezelést, nagy hangsúlyt fektetve a kommunikációra, az éles szituációk tompítására. Az alacsony profilú, alacsony intenzitású biztosítás innovatív intézkedés. A rendőri erő láthatóan nincs jelen a stadionban, az egységek nem tömörültek erődemonstráló blokkokba, azonban jól mozgósíthatóan osztják el őket a kollégák a neuralgikus pontok közelében. Ütőképes számú és képzettségű szakaszok állnak testpáncélban, teljes készenlétben a tribünök alatt, ám a szurkolók nem látják őket. A rendőröket kisebb csoportokba beosztva alkalmazzák, akik így megközelíthetőbbek lesznek, mint a nagy, zárt alakzatok, ebből fakadóan lehetőség adódhat arra, hogy proaktív módon kerüljenek kapcsolatba a tüntetések résztvevőivel, illetve a sportesemények látogatóival. Az alacsony profilú rendőri biztosítás, vagyis a szurkolókban a lehető legkevesebb ellenszenvet kiváltó rendőri erődemonstráció bevált módszernek bizonyult, természetesen a megfelelő számú, képzettségű, felszereléssel ellátott és a sportrendezvények biztosításában tapasztalattal rendelkező rendőri erő készenlétben tartása mellett. Elmondható, hogy az alacsony profilú biztosítás meghozta a várva várt eredményt, hiszen alapelvvé vált, hogy tartózkodni kell

a mérkőzések túlbiztosításától. Ezért kiemelten fontos az előzetes adatgyűjtés, amely természetesen nem zárja ki teljesen egy szurkolói rendbontás lehetőségét, de minimalizálhatja azt (Tóth, 2019).

Dróndetektálás

Ahogy már fentebb bemutatam, rendkívül összetett rendészeti feladatot jelent egy kiemelt nemzetközi sportrendezvény biztonságos lebonyolításának megszervezése és végrehajtása, amihez elengedhetetlenek a legmodernebb technológiai vívmányok, eszközök, mint például a dróndetektálás. A drónok egyre nagyobb veszélyt fognak jelenteni, ugyanis szakmai előrejelzések alapján hét éven belül közel 30 ezer önvezető drón lesz már Magyarországon is, amelyek szabályozása, ellenőrzése, követése komoly szakmai és biztonsági kihívást jelent. Ennek kapcsán fontosnak tartom megjegyezni Yuval Noah Harari idézetét: *„Olyan hatékony új technológiákat fejleszt az emberiség, amelyek elpusztíthatják az emberiséget, de akár tökéletesíthetik is azt. Az a kérdés, mihez kezdünk az ilyen technológiákkal...”* (Kerner & Kálmán, 2019)

Évekkel ezelőtt a Szerbia–Albánia labdarúgó Európa-bajnoki selejtezőn Belgrádban tömegverekedést robbantott ki egy provokatív zászlóval egy drónpilóta. A drón egy Nagy-Albániát ábrázoló zászlót vitt a stadionba, felbőszítve ezzel a hazai szurkolókat, és így tömegverekedést robbantott ki (URL1). Az egyik szerb játékos leszedte a zászlót a drónról, amire az albán futballisták körbevettek és dulakodás kezdődött. A bíró leállította a mérkőzést, amire néhány albán játékos veszekedni kezdett vele. Erre petárdákat dobáltak be és néhány szurkoló berohant a pályára. A bíró szólt a játékosoknak, hogy vonuljanak vissza az öltözőkbe. Közben néhány szurkoló az albánok után rohant és megtámadták őket. A valóságban nem létező Nagy-Albánia rajza kiválóan alkalmas volt a szerbek bosszantására, mivel annak részeként ábrázolják Koszovót is, az albán többségű, de történelmileg Szerbia részét képező tartományt. A drónok fejlesztésében a legnagyobb kockázat az, amikor a technológia rossz kezekbe kerül. Ilyenkor, szélsőséges esetekben, akár a terrorizmus eszközevé is válhat. Egyre nő az igény olyan eljárásokra, megoldásokra, amelyek segítségével a drónokat detektálni lehet (URL2). A kockázat mindig reális, hogy végül is egy fejlesztés vagy új találmány jó vagy kártékony céllal kerül-e felhasználásra. Ezért, ha a technika illetéktelen kezekbe kerül az jelentős veszéllyel járhat, amivel számolnunk kell. Az emberiségre nézve a drónok hasznosak, de csak idő kérdése, hogy a terrorizmus céljait szolgáló eszközként alkalmazzák őket. A drónokat felszerelhetik robbanószerekkel vagy biológiai fegyverekkel,

amivel könnyen elrepülhetnek bárhova. Csak Magyarországon több száz engedélyezett civil drónt használnak döntően az infrastruktúra ellenőrzés, légi-fotózás területén. Nyilván világszerte – különösen a fejlettebb társadalmakban – a dróntechnika térhódításának a forradalmát éljük, és az ártó szándék kivitelezéséhez minden további nélkül beszerezhetők legálisan is civil drónok. Ezek viszonylag kis költséggel átalakíthatók, felszerelhetők a szükségleteknek megfelelően. Sportrendezvényeken a drónokat sok esetben arra használják, hogy illegálisan rögzítsék az eseményeket, de előfordult már, hogy majdnem tragédiát okozott egy repülő szerkezet. Az US Open teniszbajnokság második fordulójának egyik mérkőzésén, a Louis Armstrong Stadionban egy drón váratlanul a nézőtérre zuhant. Szerencsére senki nem tartózkodott a közelben, így nem történt személyi sérülés. A játékot megállították, és csak azután folytatták, hogy a rendőrök és a tűzoltók megállapították, nem veszélyes az eszköz. A drón a zuhanás eredményeként összetört, meglepő módon kamerát viszont nem találtak a roncsban. Félelmetes, hogy a szigorú biztonsági szabályok ellenére egy drón ilyen könnyedén a pálya fölé repülhetett, hiszen akár egy bombát is hordozhatott volna. A dróntechnológia velejárója, hogy elképesztően nehéz a drónok pontos helyzetét meghatározni, de már létezik olyan eszköz, amely figyelmeztető jelzést ad, ha a közelben lebegnek. Olyan detektorok gyártása indult el, amelyek jeleznek, ha egy drónt észlelnek. Ez magába foglalja a hang- és rádióhullámos drónazonosítást is. A legfejlettebb eszközök audio- és hagyományos mikrofonokkal már 15-30 méterről jelezni tudják a drónok jelenlétét. Teljes csendben pedig ez a távolság akár 60-90 méterre is kiterjeszhető, de dolgoznak még szélesebb hatótávolságú mikrofontechnikák fejlesztésén is. Rádióhullámos detektálás esetén a hatósugár 400 méter, azonban tesztelésnél elérték már a 600 métert is. Magyarországon, a Puskás Ferenc Stadionban a drón jelforrását képes lesz megtalálni a használatban lévő detektáló rendszer, és ezáltal a kezelője rendőri intézkedés alá kerülhet. A mérkőzések idején légtér zárlat lesz, és így, a jelenlegi elképzelések szerint a média képviselői sem használhatják majd a légteret, ugyanis repülési engedélyt senki sem kaphat. A drónok elleni védekezést az UEFA részletesen is előírja, és az Európa-bajnokság rendezési feladataival kapcsolatban megfogalmazott részletes követelményrendszer egyik fontos pontja a dróndetektálás.

Arcfelismerő rendszer

A biztonsági fenyegetések egyre növekvő aggodalomra adnak okot mind nemzetközi, mind nemzeti szinten egyaránt. A nemzetközi határokat fenyegető ve-

széyek fokozódásával egyidejűleg a kormányok új rendszabályokat vezetnek be a repülőtereken, a tengeri kikötőkben és a tömegközlekedési csomópontokban. A bűnüldöző szervek egyik fő feladata a nyilvánosság számára keresett személyek azonosítása, és lehetőleg minél gyorsabban történő kiszűrése, kiemelése. Ezenkívül a biztonsági cégeknek és létesítménygazdálkodóknak tartaniuk kell az ismert nemkívánatos, vagy ismeretlen személyek helyiségeikbe, irodáikba való illetéktelen bejutásától, ott tartózkodástól, illetve azonosítaniuk kell azokat a kiemelt, adott esetben VIP személyeket is, akik legálisan, engedélyezetten léphetnek be egy-egy létesítménybe. Az emberi arc fontos szerepet játszik a társadalmi interakciókban, közvetítve az emberek identitását. Az emberi arcot a biztonság kulcsaként felhasználva a biometrikus arcfelismerő technológia az elmúlt években jelentős és kiemelt figyelmet kapott az azonosításban, mivel számos alkalmazási potenciállal rendelkezik mind a bűnüldözésben, mind pedig a polgári élet egyéb területein. Az ujjlenyomatot/tenyérlenymatot és írisz-diagnosztikát használó más biometrikus rendszerekkel összehasonlítva az arcfelismerésnek különös előnyei vannak, mivel az egy fizikai érintkezés nélküli folyamat. Az arcképeket távolról is lehet rögzíteni anélkül, hogy megismernék az azonosítandó személyt, és az azonosításhoz nincs szükség az emberrel való interakcióra. Ezenkívül az arcfelismerés a bűncselekményektől való elrettentés célját is szolgálja, mivel a rögzített és archivált arckép később segíthet a személy nagy pontosságú azonosításában. A legújabb alkalmazás képes az arcokat valós időben kinyerni a meglévő videómegfigyelő rendszerekből, és azonnal összevetni az egyének megfigyelési listájával, adatbázisával. Amikor a rendszer azonosít egy megjelenő illetéktelen személyt a figyelőlistán, azonnali riasztást ad ki, így a megfelelő intézkedéseket gyorsan meg lehet tenni a közbiztonsági veszélyek kockázatának csökkentése érdekében. Magyarországon a Mozgó Arcfelismerő Rendszer és az Álló Arcfelismerő Rendszer üzemeltetése is a Belügyminisztérium szerveinek hatáskörébe tartozik. Értelemszerűen a rendezvényeken a mozgó arcképelemzés alkalmazható különböző gyanús személyek kiszűrésére, az álló arcképelemző rendszer inkább bűncselekmény elkövetése esetén az utólagos felderítésben nyújt segítséget. Az, hogy mely fényképek szerepelnek a nyilvántartásban, amelyekkel a keresett személyek összevethetők, a törvényben részletesen szerepel, akárcsak az igénybevételre jogosult szervek is, természetesen a felhasználás céljának a megjelölésével. Innovatív jogi intézkedésnek tekinthető, hogy a sporttörvény 2019. január 1-jétől lehetővé teszi a képmás nyilvántartását a sportrendészeti rendszerben. Ez adja a jogi felhatalmazását annak, hogy a sportrendészeti nyilvántartásban szereplő arcképmás szerepelhessen az adatbázisban, amellyel az arcfelismerő rendszer dolgozik majd. A szervező az általa kizárt személy nevét, születési helyét és

idejét, képmását, a kizárás időtartamát, a sportlétesítmény megnevezését, valamint azon sportrendezvények körét, amelyre a kizárás hatálya kiterjed, három napon belül továbbítja a sportrendészeti nyilvántartásba, valamint a szervező az utazó sportszervezet részére. Ha az utazó sportszervezet a továbbított adatok alapján nem dönt a sportrendezvényen történő részvételből való kizárásról, a továbbított adatokat azok kézhezvételét követő nyolc napon belül törölni köteles. A szervező a kizárási határozatokat és az abban szereplő személyes adatokat a kizárás időtartama alatt az adatvédelmi szabályoknak megfelelően kezeli. A sportrendészeti nyilvántartás a sportrendezvényen történő részvételből a szervező, utazó sportszervezet által kizárt, a szabálysértési hatóság vagy a bíróság által a sportrendezvényről, illetve a sportlétesítményből kitiltott, vagy a sportrendezvények látogatásától eltiltott személyek, valamint a külföldön távollattal érintett személyek következő adatait tartalmazza: a családi és utónév, a születési hely és idő, az anyja születési családi és utóneve, képmás. A legújabb jogszabályi módosítás is hatályba lépett már, ennek megfelelően egy külföldi bíróság hasonló tartalmú döntésének adatai is szerepelhetnek a nyilvántartásban. Ezzel lehetővé vált, hogy az EURO 2020 bajnokságra felkészülés idején azoktól az országoktól, akik mérkőzéseket játszanak az EB-n, adatok kérhetők és kezelhetők. Rendőri biztosítás keretében működik majd a rendszer a 2020-as labdarúgó Európa-bajnokság magyarországi mérkőzésein. 2015-ben jogi innovatív megoldásnak volt tekinthető a két jogszabály megalkotása: az arcképelemzési nyilvántartásról és az arcképelemző rendszerről szóló 2015. évi CLXXXVIII. törvény, és az arcképelemző rendszer működtetésének részletes szabályairól szóló 78/2015. (XII.23.) BM-rendelet. A jogszabályok alapján arcképelemző rendszernek nevezzük az arcképprofilok létrehozására, valamint összehasonlító elemzésére képes, a személyazonosítást elősegítő informatikai alkalmazást. Az arcképprofil-nyilvántartás vezetésének a célja a bűncselekmények megelőzése, megakadályozása, felderítése és megszakítása, valamint az elkövetők elfogása és felelősségre vonása. Még egy fontos technológiai innovatív megoldás segíti majd a rendőreink munkáját a 2020-as Labdarúgó Európa-bajnokságon: elkészült egy belső navigációs rendszer, egy mobilapplikáció, amelyet a Készenléti Rendőrség fejlesztett és tesztelt, ez a rendszer is segíteni fog a stadionon belüli tájékozódásban.

Összefoglalás

Összegzésként megállapítható, hogy nincs új a nap alatt, csupán a réginek a különféle változatai. Erre a legjobb például szolgál Peter Taylor főbíró 1989-ben,

a stadionkatasztrófák hatására elkészített részletes elemzése. Javaslatai radikálisan megváltoztatták a modern brit, majd európai labdarúgás képét. Már ekkor is az ítélkezés felgyorsítása, a büntetési tételek emelése mellett érvelt, és szorgalmazta az új, innovatív jogintézmények megalkotását, amelyek segítségével távol lehet tartani a pályáktól a rendbontókat, a huligánokat. Az akkori elképzelései maradéktalanul megvalósultak, amelyet a tanulmányomban megjelenített jogi és technológiai innovatív intézkedések is jól példáznak. A rend minden társadalomban alapvető érték. Ezekkel az eszközökkel és a felkészült sportrendészeti szakemberekkel a biztonság a 2020-as labdarúgó Európa-bajnokságon is garantált, amely a fokozódó járványügyi helyzet miatt elhalasztásra került, a jelenlegi tervek szerint a jövő év során az eredeti tervek szerint, tehát nézők előtt, a fentiekben ismertetett biztonsági rendszabályok mellett, a technológiai újítások igénybevételével kerül megrendezésre. De a koronavírus-járvány hatásai mindezt alapjaiban megváltoztathatják, felülírhatják, így – mint, ahogyan az már ma is látható, tapasztalható – lehetséges, hogy a mérkőzések lebonyolítása, a játékosok, sportvezetők, rendezők, szervezők, technikai személyzet és nem utolsósorban a szurkolók egészségének védelme érdekében csak szigorú egészségügyi és higiéniai szabályok mentén történhet, ultima ratio-ként esetlegesen zárt kapuk mögött. Mindez új kihívásokat, megoldandó feladatokat is támaszt a mérkőzések biztosítása, biztonságos lebonyolítása terén. Erre vonatkozóan azonban még szttenderdek, szabályzatok nem kerültek véglegesítésre, jelenleg átmeneti, kísérleti jelleggel bevezetett intézkedésrendszer van hatályban a nézők részvételével megrendezésre kerülő mérkőzések esetében. Jelenleg Magyarországon a bajnoki, illetve nemzetközi labdarúgó mérkőzések zárt kapuk előtt, vagy korlátozott számú nézők előtt zajlanak, és a tapasztalatok alapján már most egyértelműen kijelenthetjük, hogy a futbalszurkolókat nem egyszerű feladat az egészségügyi higiéniai előírások, szabályok betartására, megtartására rábírní. Jelenleg éppen ezen átmeneti szabályok, intézkedések, valamint a gyakorlati tapasztalatok rendszerezésén, elemzésén dolgozom. A rendelkezésre álló információk összegzése után a megváltozott, átalakult biztonsági rendszert szeretném egy másik tanulmányban részletesen kifejteni, bemutatni.

Felhasznált irodalom

- Kerner Zs. & Kálmán A. (2019): *Harari: A legkorruptabb politikusok a leghangosabb idegengyűlölők*. Hír24. 2019.05.09. <https://24.hu/belfold/2019/05/09/harari-orban-nacionalizmus-interju/>
- Tóth N. Á. (2019): *Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében*. Nemzeti Közszoigálati Egyetem, Államtudományi és Közizagatási Kar

Tóth N. Á. (2018): A sportrendészet helye és szerepe a sportigazgatás rendszerében. *Belügyi Szemle*, 66(5), 116–131. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2018.5.7>
EURO 2020 SSNC Concept Briefing (2019). 15.4.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Előkerült a szerb-albán meccset káoszba döntő provokátor*. <https://www.origo.hu/sport/futball/20150716-foci-eb-selejtezo-szerbia-albania-elokerult-a-provokator.html>

URL2: *Növekvő igény a drónok detektálására*. <https://www.securinfo.hu/termek/letesitmeny-biztonsag/1334-novekvo-igeny-a-dronok-detektalasara.html>